Neslihan PEPEOĞLU*

**ULUSLARARASI EĞİTİM VE TARİH
ARAŞTIRMALARI DERGİSİ**

(ETA JOURNAL)

**INTERNATIONAL JOURNAL OF EDUCATION AND
HISTORY RESEARCH**

Yıl: 4, Sayı: 1, Ocak 2022, s. 85-99.

**2019 YEREL SEÇİMLERİ BAĞLAMINDA KADINLARIN YEREL SİYASETTE YER
ALMA SORUNSALI “ZONGULDAK İLİ ÖRNEĞİ”**

ÖZET

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye’de de kendini hissettiren bir olgudur. Eşitsizliğe en çok maruz kalan kesim kadınlar olmakta ve eşitsizliğin en çok hissedilen alanların başında kadınların siyasal katılımındaki eksik temsil edilmeleri gelmektedir. Türkiye diğer ülkelere nazaran kadınlara seçme ve seçilme hakkını ilk olarak tanıyan ülkelerin başında yer almaktadır. 21.yüzyıl dünyasında yaşanıyor olmasına rağmen Türkiye’de siyasette kadınların eksik temsil edildiği görülmektedir. Siyaset alanı erkeklerin fazlasıyla ön plana çıkabildiği bir mekanizma olarak varlığını sürdürmektedir. Siyasal katılımın sayısal olarak en yüksek temsil edilme kapasitesine sahip olan alanı yerel siyaset alanıdır. Yerel siyasetteki temsil, kadınların temsil eksikliğinin giderilmesi açısından önem arz etmektedir. Kadınların gerek sosyal yaşamları gerek iş yaşamlarında yaşadıkları kısıtlamalar hakkında bugüne kadar fazlaca haberler, makaleler, kitaplar yazıldığı bilinmektedir. Makalede bu kısıtlamadan yola çıkarak kadınların siyasal yaşamındaki yer alma sorunsalı üzerine dikkat çekmek adına Türkiye’de gerçekleştirilen son mahalli idareler seçimlerinin aday listelerini inceleyerek bir sonuca ulaşmaya çalışılmıştır.

Yapılan çalışmada yerel seçimler çerçevesinde Zonguldak ili temel alınarak bir değerlendirme yapılmıştır. İlk olarak Türk kadınının eski zamanlardan bu yana durumu, kültür olarak siyaset, Türk kadının meclisteki ve yerel temsildeki dünden bugüne bir değerlendirmesi, geçmişten bugüne Türk kadınına anayasalarda verilen hakların

* Yüksek Lisans Öğr., Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi, Zonguldak/ Türkiye, neslihanpepeoglu@gmail.com.
ORCID: 0000-0003-3277-4257.

*Bu makale Turnitin programı ile taranmıştır.

*Araştırma makalesi.

*Makale geliş: 15.07.2021- Makale kabul: 25.11.2021.

**ULUSLARARASI EĞİTİM VE TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ
(ETA JOURNAL)**

INTERNATIONAL JOURNAL OF EDUCATION AND HISTORY RESEARCH

Yıl: 4, Sayı: 1, Ocak 2022, s.85-99.

değişimi ve uluslararası alanda sözleşmelerle kadının konumlanması konularına değinilmiştir. Araştırma kısmında Zonguldak ilinin tarihinde yerel temsilde üst düzey konumunda yer alan kadınların varlığı araştırılmış ve daha sonra gerçekleştirilen son seçimlerin listelerinde toplam sayıya karşılık kadınların sayıları tespit edilerek genele oranı hesaplanmıştır. Tüm bu veriler çerçevesinde kadınların yerel siyaset alanında ne kadar yer bulduğuna ilişkin bir değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yerel Siyaset, Kadın, Siyasi Kültür, Zonguldak.

THE PROBLEM OF WOMEN'S PARTICIPATION IN LOCAL POLITICS IN THE CONTEXT OF 2019 LOCAL ELECTIONS "ZONGULDAK CASE"

Gender inequality is a phenomenon that makes itself felt in Turkey as well as in the rest of the world. Women are the most exposed to inequality, and one of the areas where inequality is felt the most is the underrepresentation of women in political participation. Compared to other countries, Turkey is one of the first countries to grant women the right to vote and be elected. Although it is happening in the 21st-century world, it is seen that women are underrepresented in politics in Turkey. The field of politics continues to exist as a mechanism in which men can come to the fore. The area with the highest numerical representation capacity of political participation in the area of local politics. Representation in local politics is important in terms of eliminating the lack of representation of women. It is known that many news, articles, and books have been written about the restrictions that women experience in both their social and business lives.

Based on this restriction, in the article, to draw attention to the problem of women's participation in political life, it has been tried to conclude by examining the candidate lists of the last local administration elections held in Turkey. In the study, an evaluation was made based on the province of Zonguldak within the framework of local elections. First of all, the situation of Turkish women since ancient times, politics as culture, and evaluation of Turkish women in parliament and local representation from past to present, the changes in the rights given to Turkish women in the constitutions from past to present, and the positioning of women in international conventions are mentioned. In the research part, it has a senior position in the local representation in the history of Zonguldak.

The existence of women who took part in the elections was investigated and then the number of women against the total number in the lists of the last elections was determined and their ratio to the general was calculated. Within the framework of all these data, it has been tried to evaluate how many places women find in the field of local politics.

Key Words: Local Politics, Women, Political Culture, Zonguldak.

GİRİŞ

Dünyadaki tahmini nüfusun 7,5 milyar olduğu ve nüfusun yarısını kadın nüfusu (3,7 milyar) diğer yarısını erkek nüfusunun (3,7 milyar) oluşturduğu belirtilmektedir¹. Tarihi sürece bakıldığında kadınların 19.yy'ın ortalarından itibaren erkeklerle eşit hak ve statü arayışlarına girdiği görülmektedir. Yaşadığımız yüzyılda da kadınlar erkeklerle eşit haklara kavuşmak adına mücadelesini sürdürmektedir. Kadınların görünür olması için ülkeler ekonomik, sosyal ve toplumsal politikalarında kadının yer almasıyla ilgili maddelere yer vermektedir. Geçmiş dönemlere bakıldığında kadına en çok değeri veren, kadının en çok söz sahibi olduğu milletlerin başında Türklerin olduğu görülmektedir.

Eski Türk toplumlarında, kadınların erkeklerle toplumda aynı egemenliğe sahip olduğu bilinmektedir. Orta Asya devletleri ve Hunlarda kadın önemlidir. Bu dönemde kadınlar, erkeklerle beraber devlet yönetme görevini üstlenmişlerdir. Devrindeki diğer devletlere göre Hunlarda da

¹ Erişim Adresi: <https://cografyabilim.wordpress.com/2018/01/26/dunyada-kadin-mi-fazla-erkek-mi/> Erişim Tarihi: 09.11.2021

kadın, haklarından mahrum olmamıştır. Bu dönemde kadının esir düşmesi hakaret anlamına gelmekte ve özgür, saygı değer olarak görülmektedir. Yaşamın her alanına dâhil olan bir Türk kadını imajının eski Türk dönemlerinde hâkim olduğu görülmektedir. Hatta Çin kaynaklarında Türk kadınlarının kale muhafaza ettiği gibi değişik görevlerde bulunduklarına dair bilgiler bulunmaktadır.² İslamiyet’i zorlama olmadan kabul eden Türk devletleri bu durumu Avrupa’ya kadar taşıdığı belirtilmektedir. İslamiyet’te esas Kuran-ı Kerim ve hadislerden öğrenilmektedir. Kadının hakları ve statüsü bu kaynaklara danışarak elde edilmektedir. İslamiyet’te kız çocuklarının öldürülmesi yasaklanmış, evlilik sınırlandırılmış, boşanmak iki tarafın rızasına sunulmuş ve evlilik tanığa tabi tutulmuş. İslamiyet’in kabulüyle birlikte Arap milletlerinde kadın insan konumuna geçmiştir. Kadın değil erkek de eşine itaat etmeye mecbur kılınmış, kadına da mal edinme mirastan pay alma hakkı tanınmıştır. Bu şekilde de eski Türk devletlerine nazaran Osmanlı Devleti’nde kadının statüsünde önemli değişiklikler olmuştur. Osmanlı döneminde haremdeki sultanlar dışındaki kadınların Tanzimat ilanından sonra erkeklerle eşit haklardan etkin olarak faydalanabilmiştir.³

Batılılaşma Hareketinin bir sonucu olarak Tanzimat Fermanı’nda birebir kadınlarla ilgili hüküm yer almamasına rağmen bu dönemden sonra kadınlar birtakım haklara sahip olabilmişlerdi. Çocuklara mirastan eşit yararlanma hakkı, kız çocuğunun da öğrenim görme hakkı gibi sadece erkeklere tanınmış haklara bu dönemde kavuşmuşlardı. Sadece yasal haklardan ziyade dönemin ileri gelen sanatçıları kadınlara destek veren yazılar yayınlamışlardır. Artık kadınlar da okuyan eğitim gören bir statüye 19.yy’dan itibaren kavuşmuşlardır.⁴

Cumhuriyet dönemiyle beraber Türk kadınına çok daha fazla haklar tanınmıştır. Diğer dünya ülkelerine göre haklarını en önce tanıyan ülkelerin başında Türkiye gelmektedir. 1930 yılında belediye seçimlerinde seçme, 1933 yılında çıkarılan Köy Kanunu’yla muhtar seçme ve seçilme, 1934’te de milletvekili seçme ve seçilme hakkı tanınmış olan Türk kadını o dönemde 18 kadın milletvekili ile meclise girebilmeyi başarmıştır.⁵

Türkiye’de Cumhuriyet rejimi ile beraber kadınların siyasette aktif olarak yer almaya başladığı görülmekte ise de geçmişten bugüne getirdiği eksik temsil sorunu sorun olarak varlığını korumaya devam etmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde olduğu gibi Türkiye’de de hem genel hem yerel siyaset alanında yer alan kadınların sayısının azlığı dikkat çekmektedir. Kadınların siyasetteki temsil oranının azlığını konu edinen bu çalışmada Türk kadınının yerel siyasette yeteri kadar yer bulamadığına dikkat çekmek amacıyla 2019 Yerel Seçimi dahilinde Zonguldak örneği referans alınarak kadınların yerel siyasette yer alma sorunsalı vurgulanmak istenmektedir.

² Feyza Göher Vural, *İslamiyet’ten Önce Türklerde Kültür ve Müzik Hun, Kök Türk ve Uygur Devletleri*, Ötüken Neşriyat A.Ş., İstanbul 2016, sy.30-31

³ Burhan Göksel, *Çağlar Boyunca Türk Kadını ve Atatürk*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1993, sy.112-114

⁴ Sibel Dulum, *Osmanlı Devleti’nde Kadının Statüsü, Eğitimi ve Çalışma Hayatı*, Osmangazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir 2006, sy.18-19

⁵ Semra Gökçimen, *Ülkemizde Kadınların Siyasal Hayata Katılım Mücadelesi*, 2008, sy.5-6

Yerel Siyaset ve Siyasal Kültür

Siyaset kelimesi Arapçadan türetilmiş olmakla beraber orijinal anlamıyla Bedevi toplumlarda hayvanların özellikle atların eğitimiyle ilgilenen kişiye verilen “seyis” isminden ileri gelmektedir. Zamanla devlet yönetimi anlamı kazanmıştır.⁶ Yerel siyaset şehirlerin yönetiminde kullanılan bir kavram olarak kullanılmış ve konusu şehirlerdeki sorunlar olmuştur. Yerel siyasette yer alan aktörler merkezi iktidarın yerel temsilcileri olan vali, kaymakam, muhtarlar, il özel idare temsilcileri, belediye başkanlıkları, belediye meclis üyeleridir.⁷

Siyaset biliminin kentte doğmuş olması, yerel yönetimler ya da iktidar kurumlarının kentten ayrı düşünülmemesine yol açmış ve birbirleriyle birebir ilişkili tamamlayıcı kavramlar olarak kullanılmıştır. Yerel yönetimlerin ilk çıkış döneminde merkezi yönetimle aynı görevleri yerine getiren kurum olarak görülmekteyken, bugün yerel yönetimler yerelde hizmet üreten siyasal kurumlar şeklinde aklımıza gelmektedir. Yönetim, kent, siyaset kavramları, komünlerin ortaya çıkması, aydınlanma çağı ve beraberinde getirdiği ulus devlet anlayışı gibi yaşanmış olan tarihsel süreç içerisinde demokrasi, özgürlük, eşitlik kavramlarıyla anlamlı hale gelmiştir. Yerel yönetim kimi çevrelere göre *demokrasi okulu* olarak görülmekteyken, kimi çevrelerce merkezi iktidarı sınırlayan bir güç ve temsili demokrasinin uygulandığı en iyi kurum olarak görülmektedir. Kentin hızlı gelişimiyle ve demokratik çabalarla siyasal gücün paylaşımında en önemli kurumlar haline gelen yerel yönetimler, siyasal karar alıcıların kentsel hizmetlerin, malların, değerlerin paylaşımı uygulamalarıyla doğrudan ilişkili olup siyasetle her zaman iç içe geçen kurumlar olarak yerini almıştır.⁸

Bir ülkede yaşayan insanların aynı siyasi tutumlara, davranışlara ve değerlere sahip olması siyasal kültürü ortaya çıkarmaktadır ve siyasal hayattaki bütünlük siyasal kültürle oluşmaktadır. Toplumsal kültürün alt sistemi olan ve toplumsal kültürden daha farklı yapılanmaya sahip olmayan siyasal kültür tıpkı geleneksel aile tipindeki otoriteye saygı gibi otorite sahibi olan erke saygı duyma söz konusu olmaktadır. Toplumdaki siyasi katılım otoriter rejime göre şekillenir. Birey bazlı toplumlarda ise siyasal katılım yüksek ve hızlı gelişmektedir. Aynı koşulları taşıyan iki ülkenin siyasal katılım oranları birbirinden farklı olabilir. Toplumlardan birinde siyasal partilerin oluşmasına daha uygun olmuş olabilir. Örneğin Amerika’da siyasal partilerin ortaya çıkış süreci İngiltere’ye göre daha yeniyken Amerika toplumunda katılım daha demokratik ve eşitlikçidir.⁹

Siyaset bilimi araştırmacıları 1960’lardan itibaren siyasi kültür kavramını benimseyerek bir cevap aramaya başlamış ve bu kavrama antropoloji biliminden aldıkları cevaplarla bir tanım atfetmişlerdir. Bir ulus içindeki vatandaşların siyasi inanç, değer ve tutumları siyasi kültürü oluşturmaktadır. Bireyler siyasete ilgi duymakta ve buna göre tepki vermekte, siyasi bir tavır takınmaktadır. İkinci Dünya Savaşı’nın sonunda bağımsızlıklarını kazanan devletler, eski bağlı oldukları ülkelerin siyasi kurumlarını alarak kendilerine uyarlama eğilimi göstermişlerdir. Kültür

⁶ Davut Dursun, **Siyaset Bilimi**, Beta Basım, Kırklareli 2002, sy.25

⁷ Yalçın Akdoğan, **Yerel Siyaset- Kavramlar**, Yerel Siyaset Sempozyumu, Okutan Yayınları, İstanbul 2008, sy.10

⁸ Mustafa Ökmen ve Bekir Parlak, **Kuram ve Uygulamada Yerel Yönetimler: Kavramlar, Yaklaşımlar, Yapılar ve Mevzuat**, Orion Yayıncılık, Ankara 2013, sy.42-44

⁹ Güneş Berberoğlu, **Siyasi Parti Yönetimi**, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 1997, sy.10-15

kavramı tam da bu noktada ortaya çıkarak şöyle bir sonuç doğurmaktadır: Bir ülkenin yönetim anlayışı, o ülkenin anayasasından çok, onu uygulayanlarda hayata geçirenlerde yani kültüründe aranmalıdır. Bu çerçevede ilk ortaya çıkarılan kaynak *Sivil Kültür* adlı çalışma olmuştur. 1960'lı yılların başında yapılan çalışmada 5 ülke (ABD, Meksika, İtalya, Birleşik Krallık ve Almanya) örnek alınmış ve kültür karşılaştırmaları yapılmıştır. Katılımcı gözlem yoluyla yapılan çalışmada tüm deneklere araştırma yapılan hangi ülke olursa olsun aynı sorular sorularak cevap alınmaya çalışılmıştır. Yapılan çalışmada ortaya çıkan en büyük sorun ülkeler arası kültür farklılıklarından ileri gelmekteydi. Partiye karşı sadakati, hoşgörüyü ölçmek amacıyla yapılan çalışmada tüm ülke partileri aynı çerçevede ele alınmaktaydı ve bu ciddi bir sorun teşkil etmekteydi. Tıpkı bir metinden alınan bir cümlemin diğer bir metne yerleştirmekle yapılan hata gibi kültürü de başka ülkenin kültürüne yerleştirmek mümkün olmamaktadır. Kültür karşılaştırmaları siyasi alanda hassasiyetle yapılması gerekmektedir.¹⁰

Yerel Siyasette Türk Kadınının Temsili [Dünü ve Bugünü Karşılaştırması]

Günümüz toplumunda kadın ve erkeğin hayatın her alanına eşit oranda katılım göstermesi beklenmektedir. Bütün iş bölümlerinde olduğu gibi siyaset alanında da eşitsiz bir katılımdan söz edilebilir. Bugüne kadar siyasal yaşamda yer alan kadınların sayısı sayılabilir rakamlarla ifade edilebilecek durumdadır. Yerel siyaset denildiğinde akla ilk belediyeler gelmektedir. Türkiye'de yerel siyasetin temsilcileri olan belediye başkanlarını halkın oylarıyla seçilmektedir. Gerek il belediye başkanları gerek ilçe belediye başkanları gerekse muhtarları seçimle iş başına getiren halktır. Yerel seçimlerde önemli husus şudur ki aday kim olacak? Türkiye'de ilk defa 1930 yerel seçimlerinde seçime katılma hakkı tanınan Türk kadını, ilk belediye başkanını da Artvin'in Yusufeli ilçesinden Sadiye Ardahan'ın seçilmesiyle siyaset sahnesine bir adım atmıştır.¹¹ 1934 yılında da genel seçimlerde oy kullanma ve seçilme hakkına sahip olduğunda 18 kadın milletvekiliyle kendine %4,5 oranla yer edinmiştir.¹² Öncelikle genel seçimler kadın milletvekili sayılarının dünü ve bugününe bakıldığında aşağıdaki tablo karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 1: Parlamentoda kadın temsil oranları 1935-2018

SEÇİM YILI	TOPLAM MİLLETVEKİLİ SAYISI	KADIN MİLLETVEKİLİ	TEMSİL ORANI (%)
1935	395	18	4,6
1943	435	16	3,7
1950	487	3	0,6

¹⁰ Cemil Oktay, *Siyaset Bilimi İncelemeleri*, Alfa Basım Yayın Dağıtım, İstanbul 2014, sy.222-225

¹¹ KA-DER Kadın Adayları Destekleme Derneği, Erişim Adresi: <http://ka-der.org.tr/Erişim> Tarihi: 30.04.2019

¹² Gökçimen, a,g,e, sy.27-30

1957	610	8	1,3
1965	450	8	1,8
1973	450	6	1,3
1991	450	8	1,8
1999	550	22	4,2
2002	550	24	4,4
2007	550	50	9,1
2011	550	79	14,3
2015 (Haziran)	550	97	17,6
2015 (Kasım)	550	81	14,7

Kaynaklar: http://ka-der.org.tr/wp-content/uploads/2018/04/istatistik_02.04.2018.pdf ; Türkiye Büyük Millet Meclisi , https://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/milletvekillerimiz_sd.dagilim

Yukarıdaki tablodan anlaşıldığı üzere 2007 seçimlerine kadar kadınların temsil oranı % 4 dolaylarında kalmış olmakla beraber bu oranın %2'nin altına düştüğü bile ifade edilebilir. Bu oran 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinden 24 Haziran 2018 seçimlerine kadar % 9'un üzerine çıkmış fakat % 20 dolaylarında bile gelinememiştir. Bu oranlarla nüfusun yarısını oluşturan kadınların ulusal düzeyde tam olarak temsil edilebildiğini söylemek güç olacaktır. Yerel düzeyde kadınların temsil durumlarının ulusal düzeyden farklı olup olmadığına bakıldığında aşağıdaki tablo karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 2: Yerel seçimlerde kadınların temsil oranı 1999-2019¹³

	TOPLAM SAYI	KADIN SAYISI	KADIN ORANI (%)
1999 Seçimleri			
Belediye Başkanları	3216	20	0,6

İl Genel Meclis Üyeleri	3122	44	1,4
Belediye Meclis Üyeleri	34084	541	1,6
2004 Seçimleri			
Belediye Başkanları	3225	18	0,56
İl Genel Meclis Üyeleri	3208	56	1,75
Belediye Meclis Üyeleri	34477	799	2,32
2009 Seçimleri			
Belediye Başkanları	2948	44	0,9
İl Genel Meclis Üyeleri	3379	110	3,25
Belediye Meclis Üyeleri	31790	1340	4,21
2014 Seçimleri			
Belediye Başkanları	1381	40	2,9
İl Genel Meclis Üyeleri	1251	60	4,8
Belediye Meclis Üyeleri	20498	2198	10,7
2019 Seçimleri			
Belediye Başkanları	1389	42	%3,02
İl Genel Meclis Üyeleri	1272	48	%3,77
Belediye Meclis Üyeleri	20745	2283	%11

Kaynaklar: Funda Şahin “Kadınların Siyasal Katılımları Çerçevesinde Kadın Meclislerinin Yerel Siyasetteki Etkinlikleri ve Üye Profilleri” TC Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Uzmanlık Tezi, Ankara, 2011, s.24; KA-DER Kadın Adayları Destekleme Derneği, http://ka-der.org.tr/wp-content/uploads/2018/04/istatistik_02.04.2018.pdf ,; Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü , **Türkiye’de Kadın**, Ankara 2019, s.59

Yukarıdaki tabloda Türkiye’de yapılan son 5 yerel seçim sonuçları yer almaktadır. Bu tabloya göre yerel seçimlerin en görünen makamı olan belediye başkanlığı konumunda son iki seçim öncesinde %1 bile olmayan kadın başkanların sayısı son iki seçimde %3 durumuna gelmiştir. İl genel meclisine seçilen kadınların sayısı ise son beş seçimde büyük bir değişiklik göstermemekle beraber %1-5 dolaylarında olduğu görülmektedir. İlçe belediye meclisi makamında ise kadınların sayısı son iki seçim öncesinde %5’e gelememiş ve son yapılan 2014 ve 2019 seçimleriyle beraber %11 durumuna geldiği görülmektedir.

Osmanlı ve Cumhuriyet Döneminde Türk Kadınına Verilen Hakların Tarihsel Gelişimi

Kadınların sosyal, ekonomik, toplumsal ve siyasi hayattaki hakları onların yaşamda etkin rol almaları bakımından önem taşımaktadır. Türk kadınına gerek Osmanlı gerekse Cumhuriyet döneminde zamanla bazı haklar kanunlarda yer almış ve bu kanunlar zamanla kadının lehine gelişim göstermiştir.

Mecelle; dünyada ikinci, İslam Hukuk Tarihinde ise ilk Medeni Kanun’dur.¹⁴ Kadına yer verilen ya da yer verilmeyen hakların yer aldığı kanun maddelerine bir göz atıldığında olumlu bir durumla karşılaşmamaktadır. Mecelle Kanunu’nun 974. maddesinde bir küçüğe kimlerin veli olarak atanabileceği ile ilgili hükmünde yapılan sıralamada şöyle yer alır: *Baba, babası ölmüş ise babasının hayattayken atadığı vasi, küçüğün dedesi ya da dedesinin babası...*¹⁵ Kanun maddesine bakıldığında kadının kendi çocuğu üzerinde bir veli olma hakkı bulunmamaktadır. Şahitlik hususunda kanunda herhangi bir cinsiyet kısıtlamasına gitmemiştir. Erkekler ve kadınlar şahitlik yapabilir fakat kadınlar hususunda bazı kısıtlamalar söz konusudur. Hukuk davası özel hukuk ise en az iki erkek veya bir erkek ile iki kadının şahitlik yapması gerekmektedir. Erkeklerin şahitlikte yer almaması halinde kadınlar sadece mal ile ilgili konularda şahitlikleri kabul ediliyordu.¹⁶ Mecelle döneminde görülmektedir ki kadın hayatın içinde geri planda bırakılmıştır.

Madde 10:” *On sekiz yaşını ikmal eden her erkek Türk mebusan intihabına iştirak etmek hakkını haizdir.*” (20.04.1924-83) ve Madde 11: “*Otuz yaşını ikmal eden her erkek Türk, mebus intihap edilmek selahiyetini haizdir.*” (20.04.1924-83)¹⁷ maddeleri 1934 yılında kadına tanınmış haklarla beraber şu maddelere dönüşmüştür. Madde 10: “*Yirmi iki yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçmek hakkını haizdir.*” (5.12.1934 – 2599) ve Madde 11: “*Otuz yaşını bitiren kadın, erkek her Türk mebus seçilebilir.*” (5.12.1934 – 2599)¹⁸

Madde 87: “*Kadın, erkek bütün Türkler ilköğretimden geçmek ödevindedirler. İlköğretim Devlet okullarında parasızdır.*” (20.04.1924-83)¹⁹ . 1924 Anayasası’nın bu maddesiyle beraber kadın okuyarak kendine toplumda daha fazla yer bulabilmiş ve sesini duyurabilmiştir. Tarihsel

¹⁴ Osman Kaşıkçı, **İslam ve Osmanlı Hukukunda Mecelle**, Osmanlı Araştırmaları Vakfı, İstanbul 1997, sy.24

¹⁵ Kaşıkçı, **a,g,e**, sy.214

¹⁶ Kaşıkçı, **a,g,e**, sy. 300-301

¹⁷ Suna Kili ve Şeref Gözübüyük, **Türk Anayasa Metinleri 1839-1980**, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara 1982, sy.112

¹⁸ **T.C. Resmi Gazete**, S.2877, 11 Aralık 1934

¹⁹ Kili ve Gözübüyük, **a,g,e**, sy.133

çerçevede değişen siyasi, toplumsal, sosyal ortamlarla beraber 1961 yılında yeni bir anayasa yapılmıştır. 1961 Anayasası'ndaki kadın ile ilgili hükümler ve cinsiyet ayrımı yapılmayan kadının lehine olanlar şunlardır:

Madde 12: *“Herkes, dil, ırk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep ayrımı gözetilmeksizin, kanun önünde eşittir...”*²⁰ Cumhuriyet öncesi kanuna göre kadın kanun önünde erkekle eşit konuma yer alamıyordu, bir erkeğin şahitliğinin karşısında iki kadının şahitliği ancak denk olabiliyordu. 61 Anayasası'nın bu maddesi kanun önünde eşitliğin kadın açısından ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Madde 40: *“Herkes, dilediği alanda çalışma ve sözleşme hürriyetlerine sahiptir...”*²¹ Anayasada yer alan bu hükmün kadın açısından önemi önceki kanunlarda kadına yönelik çalışma hayatına ilişkin bir hüküm yer almamasına karşın kadına gene de istediği alanda çalışma izni verilmemesinden ileri gelmektedir. Örneğin; Mecelle Kanunu, Madde 1792-1794 'te hakim olabilmek için nelerin gerektiği sıralanmış. Buna göre hakim olmak için öncelikle reşit ve iyi, kötüyü ayırt edebilecek yeteneğe sahip olmak gerekmektedir. Ayrıca dürüst, güvenilir, sağlam iradeli davaları çözebilecek İslam hukuku bilgisi ve ilmine sahip olmalı gibi vasıfları da taşıması gerekmektedir.²² Aksi bir hüküm belirtilmiş olmamasına rağmen içinde bulunulan dönemde hakim olmak bir kadına verilmemiştir. Bu nedenle 61 Anayasası'nda yer alan bu hüküm kadının çalışma hayatında yer alması dolayısıyla önem arz etmektedir.

Yine 61 Anayasası, Madde 43: *“Kimse, yaşına, gücüne ve cinsiyetine uygun olmayan bir işte çalıştırılmaz. Çocuklar, gençler ve kadınlar, çalışma şartları bakımından özel olarak korunur.”*²³ Bu madde ile kadının çalışma hayatındaki karşılaşılabilecek zorluklar gözetilerek hakları koruma altına alınmıştır. 1924 Anayasası'nda yer alan ilköğretim zorunluluğu ve seçme seçilebilme hakları bu anayasada da yer bulmuştur.

1982 Anayasası'nda kadın-erkek eşitliği adına 2001 yılında ve 2004 yılında değişiklikler yapılmıştır. 2001 yılındaki değişikliklere göre 41.maddede yer alan *“Aile Türk toplumunun temelidir.”* İfadesine *“eşler arasında eşitliğe dayanır”* ifadesi eklenmiştir.²⁴ 2004 yılında yapılan değişiklikle ise madde 10'da yer alan eşitlik ilkesine *Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliğin yaşama geçmesini sağlamakla yükümlüdür”* ifadeleri eklenmiştir.²⁵ Bu maddeye de ek olarak 2010 değişikliği ile beraber *“Bu maksatla alınacak tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olarak yorumlanamaz”*²⁶ ifadesi eklenmiştir.

Türk Medeni Kanunu'nun yeni şekliyle 4721 Sayılı olarak 2002 yılında kabul edilmiş ve bir önceki medeni kanunda tek taraflı erkeğe ait hükümler kadınlara da tanınarak eşitlik sağlanmıştır. Eski kanuna göre evlilikte birkaç hüküm hariç erkeğe ait olan temsil hakkı eşler arasında birliğe bağlanmıştır. Ailenin reisi kocadır ifadesi değiştirilmiş ve beraber yönetim

²⁰ T.C. Resmi Gazete, S.10859, 20 Temmuz 1961

²¹ T.C. Resmi Gazete, S.10859, 20 Temmuz 1961

²² Kaşıkçı, a.g.e, sy.296

²³ T.C. Resmi Gazete, S.10859, 20 Temmuz 1961

²⁴ T.C. Resmi Gazete, S.24556, 17 Ekim 2001

²⁵ T.C. Resmi Gazete, S.25469, 22 Mayıs 2004

²⁶ T.C. Resmi Gazete, S.27659, 1 Ağustos 2010

ibaresine yer verilmiştir. Kadınların meslek seçerken kocalarının izne tabi olan hüküm yerine eşlerin her ikisi için de izne tabi olmadığı hükmü getirilmiştir.²⁷

Uluslararası Sözleşmelerle Türk Kadının Siyasetteki Yeri

Kadınların sosyal, siyasal ve toplumsal hayatta görünür kılınması için ulusal düzeyde yasalarla yapılan değişikliklerin yanı sıra uluslararası sözleşmelerle de kadının temsiline artırılması ve konumunun iyileştirilmesi için bir takım adımlar atılmaktadır.

İlk olarak 1979 yılında kabul genel kurulunda kabul edilerek imzaya, onaya ve katılıma açılan Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Tasfiye Edilmesine Dair Sözleşme (CE-DAW), 1981 yılında yürürlüğe girmiş²⁸ ve Türkiye bu sözleşmeye 1986 yılında taraf olmuştur.²⁹Sözleşmede kadınlara ayrımcılığın tanımı, hukuki alanda tedbir alma yükümlülüğü, siyasal ekonomik ve kültürel alanda tedbir alma yükümlülüğü, geleneklerin ve önyargıların tasfiye edilmesi gibi maddelerin yanı sıra ikinci bölümde hükümeti temsil hakkı ve vatandaşlık hakkından bahsedilmektedir. Diğer bölümlerde eğitim hakkı, hukuk önünde eşitlik, evlenme, sağlık hakkı gibi alanlarda kadının konumunu iyileştirmek için maddeler yer almaktadır.

Sözleşmenin 7.maddesinde *oy verme, seçilme ve katılma hakkı Taraf Devletler ülkenin siyasal ve kamusal yaşamda kadınlara karşı ayrımcılığı tasfiye etmek için gerekli tedbirleri alır...*³⁰ ibaresi ile başlamakla beraber 8. Maddede temsil hakkıyla ilgili şunlardan bahsetmektedir: *Taraf Devletler kadınların erkeklerle aynı şekilde ve hiçbir ayrımcılığa tabi tutulmaksızın Hükümetlerini uluslararası düzeyde temsil etmeleri ve uluslararası örgütlerin çalışmalarına katılmaları için gerekli tedbiri alır.*³¹

Sözleşmenin maddelerini kabul ederek imzalayan devletler alınan yasal, idari ya da yargısal tedbirleri Birleşmiş Milletler Genel Sekreterliğine rapor olarak sunmakla yükümlü kılınmaktadır. Taraf devletlerden alınan raporlara göre Komite yoruma dayalı bir şekilde önerilerde ya da tavsiyelerde bulunabilir.³²

1946 yılında Birleşmiş Milletler Ekonomik ve Sosyal Konsey, Kadının Statüsü Komisyonu'nu kurmuş ve kadını savunulması ve yükseltilmesinde resmi olarak önem kazanmıştır. 1948 yılında İnsan Hakları Beyannamesi'nin cinsiyet ayrımı olmadan yazılmasında bu komisyonun önemi de bulunmaktadır. BM, 1975 yılında ilk Dünya Kadın Konferansı'nı düzenlemiş ve 1975-85 yılları arası Kadın On Yılı olarak belirlenmiştir. Mexico City'de düzenlenen bu konferansta 127 ülkede eşitlik kurumları kurulurken BM çatısı altında Kadının İlerlemesi için Araştırma ve Eğitim Enstitüsü (INSTRAW) ve BM Kadın İçin Kalkınma Fonu (UNIFEM) kurulmuştur. Bu on yıllık sürecin nasıl işlediğini kontrol etmek amacıyla 1980 yılında

²⁷ Asuman Tongarlak, **Ulusal ve Uluslararası Yasal Mevzuatta Kadın Hakları El Kitabı**, Ofset Fotomat, Ankara 2009, sy.5

²⁸ Tongarlak, **a,g,e**, sy.101

²⁹ Türkiye CEDAW Komitesi, **Birleşmiş Milletler CEDAW Komitesine Sunulmak Üzere Hazırlanan Altıncı Periyodik Türkiye Raporu**, TBMM Yayını, Ankara 2008

³⁰ Tongarlak, **a,g,e**, sy.105

³¹ Tongarlak, **a,g,e**, sy.106

³² Tongarlak, **a,g,e**, sy.114-115

Kopenhag'da İkinci Dünya Kadın Konferansı düzenlenmiş olup CEDAW sözleşmesi bu dönemde kabul edilmiştir. On yılın sonuna gelindiğinde gelişmelerin değerlendirilmesi açısından 1985 yılında Üçüncü Dünya Kadın Konferansı Nairobi'de düzenlenmiştir. Değerlendirmenin sonucunda üç maddede alınması gereken önlemler sıralanmıştır: *kurucu ve yasal adımlar, sosyal katılım, eşitlik, siyasi katılım ve karar almada eşitlik*. 1995 yılında BM, üye ülkeler için bir taahhütler konferansı olarak Pekin'de dördüncü "Dünya Kadın Konferansı"nı toplamış ve 189 ülkenin imzasıyla Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu kabul edilmiştir.³³

Dördüncü Dünya Kadın Konferansı'nda Türkiye'nin hiçbir çekince olmadan kabul ettiği belgelerde ülke yönetimleri kadının ilerlemesi, gelişmesi, güçlenmesi ve bunların gerçekleşmesi için ülke programlarına eklenmesi taahhüdünde bulunduğu dair yükümlülükler yer almaktadır. Konferanstan sonra üye ülkelerde yaşanan gelişimleri değerlendirmek adına BM Genel Kurulu bir Özel Oturum düzenlemiş ve "Kadın 2000: 21.Yüzyıl İçin Toplumsal Cinsiyet Eşitliği, Kalkınma ve Barış" konusu çerçevesinde New York'ta gerçekleşmiştir. Bu oturum neticesinde Siyasi Deklarasyon ve Sonuç Belgesi kabul edilerek üye ülkeler Eylem Platformunda yer alan 12 kritik alana ilişkin verdikleri taahhütleri onaylamışlardır.³⁴

Kritik alanlardan biri olan Yetki ve Karar Alma Sürecinde Kadın başlığındaki kazanımlar ve engeller ortaya konulmuştur. Kazanım olarak kadının artık daha çok hükümet ya da dış sektörlerde karar alma sürecinde kendine yer edinmeye başladığı, ülkelerin kota uygulamasına giderek daha pozitif yönlü politikalar izlediği ve önlemler aldığı görülmüştür. Bütün bu gelişmelere rağmen kadının son konferanstan bu yana hala eksik temsil gördüğünü, kadınlara atfedilen cinsiyet rollerinin kadınların karar alma sürecinde yer almasına sınır getirdiği, erkeklerin kadınlarla konumlarını paylaşmada isteksiz olması gibi engeller sonuç belgesinde yer almaktadır.³⁵

Son yıllarda ise Birleşmiş Milletler (BM) ve Parlamentolar Arası Birlik (IPU) "Siyasette Kadın 2017" haritasını çıkarmış ve bu haritada dünyada kadınların parlamentoda yer alma oranı %23,4 olarak gösterilmiştir. Türkiye bu haritaya göre dünyada kadın milletvekili sıralamasında 193 ülke arasında 132.sırada yer almaktadır.³⁶

İkinci Dünya Savaşı sonrası yeniden şekillenen dünya düzeninde, kadınların toplum içerisindeki statüsünün geliştirilmesi amacıyla uluslararası alanda ciddi çalışmalar yapılmaya başlandığı görülmektedir. Özellikle BM'nin kurduğu Kadının Statüsü Komisyonu ve daha sonrasında düzenlediği Dünya Kadın Konferansları, kadının konumunu iyileştirmek adına atılan adımlar konusunda öncü olmuştur. Ancak o yıllardan bu zamana kadar yapılan tüm bu çalışmalara rağmen gerek dünya genelinde gerekse Türkiye'de, kadının siyasete katılım oranının tatmin edici bir seviyeye ulaşmadığı görülmektedir.

³³ Tongarlak, a,g,e, sy.249-250

³⁴ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı: Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, **Pekin +5 Siyasi Deklarasyonu ve Sonuç Belgesi Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu**, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayını, Ankara 2003, Sy.4-5

³⁵ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı: Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü, a,g,y, sy.21-22

³⁶ Siyasette Kadın Haritası 2017, Erişim Adresi: <https://m.bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/185021-siyasette-kadınların-dünya-haritası-cikti> Erişim Tarihi: 03.04.2019

ZONGULDAK İLİNDE YEREL YÖNETİMLERDE KADININ YERİ ARAŞTIRMASI

Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Araştırmadaki amaç Zonguldak ve ilçelerinde İl Genel Meclis, Belediye Başkan ve Meclis üyeliği, muhtar, kaymakam ve vali olarak görev yapmış olan kadınların var olup olmadığı tespit ederek, Zonguldak'taki siyasi partilerin içerisinde yer alan kadın üye sayılarını da öğrenerek kadınların bu ilde yerel siyasete katılımı hakkında bir kanıya vararak sorunlarını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda Zonguldak il merkezi ve ilçelerinde Belediyelere gidilerek geçmiş dönemde yer alan kadın üyeleri olup olmadığını öğrenmeye çalışılsa da ilçelerin yeni ilçe olması veyahut sistemlerinin bilgisayar sistemine geçmemiş olması ve halen arşiv kayıtlarında tutulduğundan dolayı çoğunlukla ilçelerdeki verilere erişilememiştir. 31 Mart 2019 Yerel seçimleri öncesinde partilerin listesinde yer verdikleri kadın adaylara Yüksek Seçim Kurumu verileriyle tespit edilerek, kadınların yerel siyasetteki yerinin tespitiyle ilgili sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

Araştırmada yöntem olarak ilgili konularla ikincil kaynak taraması yapılmış ve Zonguldak'taki siyasi partilerin bürolarından alınan bilgiler, Zonguldak Valiliği İl Mahalli İdareler Müdürlüğü'nden alınan veriler, Yüksek Seçim Kurulu'ndan alınan verilerle tablo yapılarak sonuç değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Zonguldak'ta Yerel Yönetimlerde Kadın

Yapılan araştırmalar sonucunda elde edilen bilgilere göre şimdiye kadar ilçe ya da ilde kadın belediye başkanına rastlanmamıştır. İlk kez 2014 yerel seçimlerinde Çaycuma ilçesine bağlı Saltukova Belde Belediye Başkanlığı'na Zerrin Güneş bir kadın aday olarak seçimleri kazanarak göreve gelmiştir. Yine yapılan araştırmalar neticesinde Zonguldak ilinin geçmişinde kadın vali bulunmamaktadır. Yakın tarihte Gökçebey ilçesinde Serap Özmen ve Kilimli ilçesinde Armağan Turan kaymakam vekilliği yapmıştır. Bunlar dışında yerel yönetimlerin diğer bir paydaşı olan muhtarlık, meclis üyeliği görevlerinde yer alan kadın sayısı elde edilebilen bilgiler ışığında tüm ilçelerde parmakla sayılabilecek düzeyde kalmış ve erkekler bu görevlerde çoğunluğu sağlayan taraf olarak yerini daima korumuştur.

Zonguldak İli 31 Mart 2019 Yerel Seçim Sonuçları Sonucunda Kadının Yer Alması Sorunsalı

Zonguldak'ın ilçeleriyle beraber toplam sandık sayısı 1625, toplam seçmen sayısı ise 452003 kişidir (Yüksek Seçim Kurulu). Zonguldak'ta ilçeleri dahil olmak üzere 10 siyasi parti³⁷ il, ilçe, belde belediyeleri için aday göstermiştir.

2019 yerel seçimlerinde Zonguldak ilçe belediye başkanlıklarında toplam 63 aday bulunurken bu kişilerden sadece 5 tanesi kadın aday olmuştur. Toplam içerisinde kadınların oranı % 7,94 olarak karşımıza çıkmaktadır. Belde belediye başkanlık için ise aday sayılarının toplamı 85'tir. 85 adayın sadece 3 tanesi kadın adaydır. Toplam içindeki oran ise %3,53 olarak görülmektedir.

³⁷ Adalet ve Kalkınma Partisi, Milliyetçi Hareket Partisi, Bağımsız Türkiye Partisi, Demokratik Sol Parti, Büyük Birlik Partisi, Saadet Partisi, Vatan Partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, İyi Parti, Demokrat Parti

Tablo 3: İl genel mecliste kadın adayların oranı

İlçe	Toplam Aday	Kadın Aday	Oran (%)
Alaplı	22	1	%4,54
Çaycuma	31	-	-
Devrek	32	2	%6,25
Ereğli	40	-	-
Gökçebey	17	-	-
Kilimli	26	3	%11,54
Kozlu	21	1	%4,76
Merkez	38	7	%18,42

Kaynak: <https://www.ysk.gov.tr/tr/31-mart-2019-mahalli-i-CC%87dareler-secimi/77916>

Yukarıdaki tabloda görüldüğü üzere 31 Mart 2019 seçimleri doğrultusunda kadın adayların oranı %4,5 ile %18,5 arasında kalmıştır. Üç ilçede de kadın aday listede yer almamıştır. Kadın adaya yer verilen üç ilçede oranlar %7'nin altında iken geriye kalan iki ilçede ise oranlar %10'un üzerindedir. Tüm ilçeler dahilinde toplam 227 aday bulunmakta olup kadın adayların sayısı 14 ve oran olarak %6,17'ye karşılık gelmektedir.

Tablo 4 :İlçe belediye meclis oranları

İlçe	Toplam Aday	Kadın Aday Sayısı	Oran (%)
Alaplı	60	11	%18,34
Çaycuma	92	14	%15,22
Devrek	105	23	%21,92
Ereğli	200	42	%21
Gökçebey	57	13	%22,83
Kilimli	108	18	%16,66
Kozlu	112	18	%16,07
Merkez	169	34	%20,12

Kaynak: <https://www.ysk.gov.tr/tr/31-mart-2019-mahalli-i-CC%87dareler-secimi/77916>

Yukarıdaki tabloda Zonguldak ilçe belediye meclis için aday olanlar ve aralarındaki kadın aday sayısı oranlarıyla beraber verilmiştir. Tabloya göre Zonguldak'ın tüm ilçelerinde kadın adayların oranı %15 ile %23 arasında seyretmektedir. Dört ilçede %20-23 dolaylarında iken diğer dört ilçede ise %15-20 dolaylarında kadın aday oranı bulunduğu görülmektedir. Toplam aday sayısı 903 ve kadın aday sayısı 173 olmakla beraber kadın adayların oranı toplam içerisinde %19,17 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 5 :İlçe Belde belediye meclis oranları

İlçe	Toplam Aday Sayısı	Kadın Aday	Oran (%)
Alaplı	54	-	-

Çaycuma	181	18	%9,94
Devrek	40	14	%35
Ereğli	115	21	%18,26
Gökçebey	50	5	%10
Kilimli	150	34	%22,67
Merkez	127	8	%6,3

Kaynak: <https://www.ysk.gov.tr/tr/31-mart-2019-mahalli-i-CC%87dareler-secimi/77916>

Yukarıda verilen tabloya göre ilçe belde belediyelerinin meclisleri için kadın adayların oranları %6 ile %35 arasında olduğu görülmektedir. Bir ilçede hiç kadın aday bulunmamakla beraber iki ilçede %20'nin üzerinde ve geri kalan ilçelerde bu oran 20'nin altında izlenmektedir. Toplam aday sayısı belde belediye meclisi için 717 kişidir ve bu adayların arasında kadınların sayısı 100 kişidir. Kadın adayların oranı ise toplam sayı içinde % 13,95 olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tablo 6 :Zonguldak ilçelere göre köy ve mahallelerde seçilen kadın muhtar oranları

İlçe	Toplam Aday	Kadın Aday	Oran (%)
Alaplı	60	-	-
Çaycuma	115	-	-
Devrek	93	2	%2,15
Ereğli	137	2	%1,46
Gökçebey	29	1	%3,45
Kilimli	28	-	-
Kozlu	32	2	%6,25
Merkez	81	-	-

Kaynak: Batı Karadeniz Muhtarlar Federasyonu

Mahalli idarelerin bir parçası olan muhtarlık birimi ile ilgili yukarıda seçilen kadınların sayısı verilmiştir. Yukarıda verilen bu tabloya göre de tıpkı belediye meclisi, il genel meclisi ve başkanlıkta olduğu gibi kadınların sayısı yeterli temsil oranına ulaşamadığı görülmektedir. Bazı ilçelerde seçilmiş kadın muhtar bulunmaz iken seçilmiş olanlarda da oran %7'de kalmıştır.

SONUÇ

Bulunduğumuz dönemden geçmişe doğru dönüp bakıldığında kadının yerinin hayatın her alanı olduğu görülmektedir. Tarihsel süreç içerisinde kadının yeri giderek daralmış ve yakın tarihsel süreçte kadın kendine tekrar yer arayışına girmek zorunda kalmıştır. Siyasal alanda kadının kendine yer bulamama sorununa ilişkin olarak Zonguldak'ta kadınların siyasette ne kadar yer aldığıyla ilgili olarak yapılan bu çalışma, bir kez daha ortaya koymuştur ki kadınlar siyaset alanında kendilerine yeteri kadar yer bulamamaktadır. Siyaset insanların sorunlarına çözüm arayan bir yapı ise kadın-erkek her iki cinsiyeti de eşit ya da yeterli sayıda temsil hakkı verilmesi gerekmektedir.

Siyaset alanında yerel yönetimler kadına daha uygun olarak görülen siyaset alanı olmasına rağmen verilerle de ortaya konulmuştur ki kadının bu alanda da yeri daraltılmıştır. Kadınlar bu alanda kendilerine verilen hakların mücadelesini sürdürmekle beraber istedikleri şey ayrımcılık talebi olarak görülmemelidir. Ülkemizde son yapılan 31 Mart 2019 yerel seçimlerinde kadınlara aday olarak verdikleri yer, erkeklerin sayısı ile karşılaştırıldığında eşitlikten söz edilmesi mümkün değildir. KA-DER'in her yıl 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nde yayınladığı Temsilde Kadın-Erkek Eşitliği Karnesi'ne göre; tüm siyasi partilerin ülke çapında toplamda 3717 belediye başkan adayı bulunmaktaydı ve bunlardan sadece 249 tanesi kadın adaydı³⁸. 24 Haziran 2018 genel seçimleri öncesinde 600 sandalyeye talip olan milletvekili aday sayısı toplamda 4851 iken bunlardan sadece 996 tanesi kadın adaydı.³⁹ Ne yazık ki siyasi partiler halen daha aday listelerini oluştururken kadınlara erkeklerle aynı derecede önem ve özen gösterememekte ve eşitliği sağlayamadığı görülmektedir. Bu durum artık Türkiye'de kadınların siyasi alandan dışlandıkları anlamında yerleşen bir siyasi kültür olma yolunda ilerlemektedir ve bunu ters yöne çevirmek için gerekli çalışmaların ivedilikle gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Yapılan bu çalışma ile ortaya konulan sonuçlara göre yerel yönetimler alanında kadınların gerek başkanlık gerekse muhtarlıklar temelinde kadınların yer alma sayısı ve oranı düşüktür. Kadının yaşadığı sorunların giderek arttığı şu günlerde kadınların bu sorunlarına çözüm üretebileceği makamlardan eksik kalmaları bu sorunların giderilmesi açısından önem taşımaktadır. Bugün geline nokta göstermektedir ki kadın sorunlarına, kadının toplumsal ya da siyasal yaşamda yaşadığı olumsuzluklara, kadına siyasi yönetimlerde yeteri kadar yer vermeden çözüm üretilmesi bir eksikliğe işaret etmektedir. Erkeklerin çoğunluğu hala elinde bulundurduğu siyasal hayatta kadının geliştirilmesi ancak kadın bakış açısıyla aşılabilecek bir sorun gibi görünmektedir. Kadınlar sadece oy verme hakkını kullanarak siyasete katılım sağlamak yerine aktif olarak siyasal yaşamda yer aldığı takdirde kendini olduğu konumdan daha yükseklerle taşıyabilecektir.

KAYNAKÇA

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı: Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü. **Pekin+5 Siyasi Deklerasyonu ve Sonuç Belgesi Pekin Deklerasyonu ve Eylem Platformu.**

Ankara: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, 2003.

AKDOĞAN, Yalçın. **Yerel Siyaset Kavramlar.** İstanbul: Oytun Yayıncılık, 2008.

BERBEROĞLU, Güneş. **Siyasi Parti Yönetimi.** Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, 1997.

Bianet Bağımsız İletişim Ağı. 31 Mart 2017. 3 Nisan 2019. <<http://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/185021-siyasette-kadinlarin-dunya-haritasi-cikti>>. Coğrafyabilim . 26 01 2018. 09 11 2021.

DULUM, Sibel. **Osmanlı Devleti'nde Kadının Statüsü, Eğitimi ve Çalışma Hayatı.** Osmangazi Üniversitesi Yüksek Lisans Tezi. Eskişehir, 2006.

³⁸ KA-DER Kadın Adayları Destekleme Derneği, Erişim Adresi: <http://ka-der.org.tr/ka-der-geleneksel-8-mart-temsilde-kadin-erkek-esitligi-karnesini-acikladi/> Erişim Tarihi: 30.04.2019

³⁹ T.C. Yüksek Seçim Kurulu, 25 Şubat 2019

- DURSUN, Davut. **Siyaset Bilimi**. Kırklareli: Beta Basım, 2002.
- GÖKÇİMEN, Semra. **Ülkemizde Kadınların Siyasal Hayata Katılım Mücadelesi**. 2008.
- GÖKSEL, Burhan. **Çağlar Boyunca Türk Kadını ve Atatürk**. Ankara: Kültür Bakanlığı, 1993.
- KADER. **KA-DER Kadın Adayları Destekleme Derneği**. 05 04 2018. 30 04 2019. <<http://kader.org.tr/turkiyede-kadınlar-ilk-kez-1930-yilinda-sectiler-ve-secildiler/>>.
- KAŞIKÇI, Osman. **İslam ve Osmanlı Hukukunda Mecelle**. İstanbul: Osmanlı Araştırmaları Vakfı, 1997.
- KİLİ, Suna ve Şeref Gözübüyük. **Türk Anayasa Metinleri 1839-1980**. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, 1982.
- OKTAY, Cemil. **Siyaset Bilimi İncelemeleri**. İstanbul: Alfa Basım Yayın Dağıtım, 2014.
- ÖKMEN, Mustafa ve Bekir Parlak. **Kuram ve Uygulamada Yerel Yönetimler: Kavramlar, Yaklaşımlar, Yapılar ve Mevzuat**. Ankara: Orion Yayıncılık, 2013.
- Resmi Gazete. *T.C. Resmi Gazete*. 20 Temmuz 1961. <<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10859.pdf>>.
- . *T.C. Resmi Gazete*. 11 Aralık 1934. <<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2877.pdf>>.
- . *T.C. Resmi Gazete*. 17 Ekim 2001. <<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/10/20011017m1.htm>>.
- . *T.C. Resmi Gazete*. 22 Mayıs 2004. <<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/05/20040522.htm>>.
- . *T.C. Resmi Gazete*. 1 Ağustos 2010. <<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/08/20100801M1-1.htm>>.
- TONGARLAK, Asuman. **Ulusal ve Uluslararası Yasal Mevzuatta Kadın Hakları El Kitabı**. Ankara: Ofset Fotomat, 2009.
- Türkiye CEDAW Komitesi. **Birleşmiş Milletler Cedaw Komitesine Sunulmak Üzere Hazırlanan Altıncı Periyodik Türkiye Raporu**. Ankara: TBMM, 2008.
- VURAL, Feyza Göher. **İslamiyet'ten Önce Türklerde Kültür ve Müzik: Hun, Kök Türk ve Uygur Devletleri**. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş., 2016.
- Yüksek Seçim Kurulu. 31 Mart 2019. <<http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2019MahalliIdareler/2019Mahalli-il-ilce-SecSanSay.pdf>>.
- . *T.C. Yüksek Seçim Kurulu*. 25 Şubat 2019. <<http://www.ysk.gov.tr/tr/istatistik/5644>>.

İnternet Kaynakları

- Bianet Bağımsız İletişim Ağı*. 31 Mart 2017. 3 Nisan 2019. <<http://bianet.org/bianet/toplumsal-cinsiyet/185021-siyasette-kadınların-dünya-haritasi-cikti>>.
- KADER. **KA-DER Kadın Adayları Destekleme Derneği**. 05 04 2018. 30 04 2019. <<http://kader.org.tr/turkiyede-kadınlar-ilk-kez-1930-yilinda-sectiler-ve-secildiler/>>.
- Resmi Gazete. *T.C. Resmi Gazete*. 11 Aralık 1934. <<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/2877.pdf>>.
- . *T.C. Resmi Gazete*. 20 Temmuz 1961. <<https://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/10859.pdf>>.

- , *T.C. Resmi Gazete.* 17 Ekim 2001.
<<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2001/10/20011017m1.htm>>.
- , *T.C. Resmi Gazete.* 22 Mayıs 2004.
<<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2004/05/20040522.htm>>.
- , *T.C.Resmi Gazete.* 1 Ağustos 2010.
<<https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/08/20100801M1-1.htm>>.
- Yüksek Seçim Kurulu. 31 Mart 2019.
<<http://www.ysk.gov.tr/doc/dosyalar/docs/2019MahalliIdareler/2019Mahalli-il-ilce-SecSanSay.pdf>>.
- , *T.C. Yüksek Seçim Kurulu.* 25 Şubat 2019. <<http://www.ysk.gov.tr/tr/istatistik/5644>>.